

IOAN ARION-eroul-martir al Unirii
de Prof.Vasile Duma

Sfârșitul Marelui Război aducea în sufletul popoarelor nu numai pacea mult-dorită, ci și entuziasm și speranțe într-o lume mai bună după cumplita încercare căreia i-au căzut victime milioane de oameni de pe toate continentele. Jertfa umană trebuia să-și găsească răsplata într-o lume așezată pe alte temelii, popoarele să se simtă stăpâne pe propriul lor destin, încurajate fiind și de mesajul președintelui S.U.A Wilson. (“**Trebuie să se dea cea mai liberă posibilitate de dezvoltare autonomă popoarelor din Austro-Ungaria, a căror situație între națiuni dorim să o vedem apărată și asigurată**”). Românii din Ardeal simt, asemenea celorlalte popoare din imperiul aflat acum în agonie, că a sosit clipa cea mare a izbăvirii așteptată de secole. Mobilizați de Consiliul Național Român de la Blaj, românii se îndreaptă spre Alba Iulia să dea glas la 1 Decembrie 1918 Unirii pentru totdeauna cu Țara Mamă.

Drumul spre Cetatea Unirii al delegaților românilor ardeleni nu este lipsit însă de primejdii:

Ziarul **Unirea**, Blaj, nr.24, joi 12 Dec. 1918:”*La Dej ni s-a pus la dispoziție un tren special. La sosirea în Apahida garda națională maghiară ne întâmpină cu ochi împungoși și cu epitete grațioase discutate de firea proprie lor.(...). La Cucerdea ne-au atacat trenul 30 husari, ne-au rupt steagurile de pe cupeul din urmă și pe doi preoți mai bătrâni i-au tras jos, când voiau să urce trenul și i-au bătut cu paturile puștilor. Alarmați, gardienii noștri au sărit jos și au voit să înconjure pe voicioșii de husari, dar aceștia s-au făcut nevăzuți în întunericul nopții. Atunci grădiștii noștri au dezarmat garda maghiară care făcuse paza atât de loial.*

La Teiuș am fost primiți mai prietenos. Paza o făcea și aci garda națională maghiară. Pe frontispiciul gărei fâlfâia măreț stindardul nostrum național. Muzica (banda băieților) de la Uioara cânta frumos hora “Unirei”. Se încinge o horă românească de să te tot uiți. Trenul se pune iarăși în mișcare. Deodată se aude ropot de puști de la gară. Lunecăm înainte, dar pușcăturile nu mai încetează. Eram în credință că grădiștii noștri dau salve în onorul stindardului. Ropotul se tot urmează și la depărtare de 1 și 2 kilometri. Gloanțele lovesc cupele în coaste și le sfredelesc, cad pe acoperiș, pare că cade grindină.

*La stațiunea mai apropiată: primim știrea din seamă afară dureroasă că un brav fiu la neamului nostrum, stegar cât un brad, a fost nimerit în piept și a căzut mort și un altul a fost rănit. Mortul **Ioan Arion** din Agriș este martir național și avem datorința să-i ridicăm un monument.”*

Redactorul ziarului **Unirea**, Ovidiu Hulea, îi dedicase deja lui Ion Arion o frumoasă poezie publicată în nr.23 din 11 Dec.1918 :

Nu mă plânge...

În amintirea eroului-martir ION ARION din Agriș, împușcat mișelește pe când mergea cu steagul la Adunarea de la Alba Iulia.

***Nu mă plânge, mamă dragă,
Că mă plânge Țara-ntreagă***

*Numai eu zâmbesc și-acum
Cum tot merg pe albul drum...
Că-am ajuns cu steagul meu
Pân` la Sfântul Dumnezeu...*

*Iar în mândrele palate,
Cu porți albe argintate
Cine-n cale îmi ieșea
Domnul Sfânt și Maică-Sa.
Și mi-au zis ca să privesc
Spre pământul românesc.
Și-am văzut, măicuța mea,
Nu ce-a fost, ci ce va fi...
Plânsu-atunci mă podidi.*

*Că vedeam o Țară Mare
Par-că nici n-avea hotare
Și-n ea numai frați Români,
Dar nu robi, ci toți stăpâni.
Nu erau case sărace,
Iar în inimi numai pace...*

*Inima mi-am sărutat,
Mamă dragă, ne-ncetat,
Ea în steag înfășurată,
Nu se sfarmă niciodată.
Și de lacrimi îi udată
Și nu plânge niciodată...*

*Iară eu zâmbesc și-acum
Cum tot merg pe albul drum.
Și-am ajun cu steagul meu,
Pân` la Sfântul Dumnezeu.*

Tot în **Unirea** sunt publicate alte poezii de autori uitați de mult, care au simțit nevoia să exprime astfel starea de spirit a unui întreg popor care trăia ora astrală a existenței sale. **Un preot din câmpie** (așa este semnată poezia care urmează) publică în nr.16 din 25 Ian.1919 poezia **Libertate**:

*Libertate! Libertate!
Zice frate către frate,
Că de veacuri am gemut,
După-acest dor ne-ntrecut.*

*Scoală-acum Alecsandri!
Și privește l-ai tăi fii,*

*Care azi cântă visul tău
Preamărind pe Dumnezeu.*

*Deșteaptă-te Murășane!
La dulci versurile tale
Car-le cântă tot românul
De se zguduie pământul.*

*Astăzi toți ne-am deșteptat
Din acel somn ne-ndurat,
Care barbari ni l-au pus,
Ca la scalvul cel supus.*

*Astăzi bătrâni și femei,
Copii, tineri și flăcăi,
Toți cântă cu-nsuflețire
Sfânta noastră mântuire.*

*Eminescu...!dorul tău
L-a împlinit Dumnezeu,
De la Nistru pân`la Tisa
Plânsul, jalea sfârșitu-s-a.*

*Veniți toți într-o unire,
Să prăsnuim cu mărire
Libertatea, scopul sfânt
Pe-al nostru liber pământ.*

Ionescu-Quintus (Să fie oare tatăl regretatului lider liberal Mircea Ionescu Quintus?) semnează, în nr.18 din 22 ianuarie 1919 al ziarului **Unirea**, o emoționantă parodie după **Doina** lui Mihai Eminescu.

DOINA
-Parodie-

*De la Cazernim pân-la Tisa,
Tot dușmanul dusu-mi-s-a
Din Hotin și pân-la Mare
Azi e România Mare.
De la Mare la Hotin
Toți Români-n lanț se țin.
Mână-n mână sunt toți frații,
Nu ne mai despart Carpații
Prin orașe și prin sate
Nu mai e străinătate.
Sus la munte, jos la vale
Și-au făcut românii cale,*

*Din Sătmar până-n Săcele
Astăzi nu mai sunt lichele.
Vai de biet român săracul
Nu-i mai stă în casă dracul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă
Și îi este toamna, toamnă.
Și e vara, vara lui,
Nu-i străin în casa lui.
De la Turnu-n Dorohoi
Fug dușmanii în puhoi
Și se cară de la noi.
Cum se duc cu drum de fier
Toate liftele ne pier.
Zboară intrigile toate
În neagra străinătate.
Râde floarea teiului
La ușa bordeiului,
Își îmbracă țara sânul
Codrul frate cu Românul
De verdeață se desfată
Și izvoarele-l îmbată.*

*Ferdinand Măria Ta!
Vino-n Capitala ta.
Ai dat vot țăranilor
Și pământ șoimanilor.
Tu din trâmbiț-ai sunat
Și oștire-ai adunat,
Pe dușmani i-ai fulgerat.
Ai sunat din corn o dată,
S-a unit Moldova toată.
Ai sunat de două ori,
Din Ardeal vin frățiori.
Ai sunat a treia oară,
Am scăpat de neagra fiară
Din hotară în hotară-
C-așa vrut-a Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău.*

(Ionescu-Quintus)